

Datum

2026-01-12

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

HVO-2025-433

Förslag till yttrande

Till

Revisorskollegiet

**Fördjupad granskning av Efterlevnad av policy för
mänskliga rättigheter
SR-2024-91**

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden redovisar i detta yttrande en uppföljning av åtgärder kopplade till förbättringsförslagen som beskrivs i revisionsrapporten *Efterlevnad av policy för mänskliga rättigheter – fördjupad granskning* från 2025. Nämndens bedömning är att pågående åtgärder är tillräckliga för att leda till önskade förbättringar. Åtgärderna och arbetet med dessa beskrivs nedan.

Yttrande

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden redovisar i detta yttrande en uppföljning av åtgärder kopplade till förbättringsförslagen som beskrivs i revisionsrapporten *Efterlevnad av policy för mänskliga rättigheter – fördjupad granskning* från 2025.

Nämnden har under lång tid arbetat aktivt med frågor som rör mänskliga rättigheter, och implementeringen av MR-policyn sker som en integrerad del av detta arbete. Det framgår dock inte tydligt av granskningen vilka specifika delar av policyn som anses vara genomförda och vilka som saknas. Eftersom policyn bygger på principer som redan är en del av nämndens verksamhet, är det en utmaning att avgränsa vad som bedöms vara en fullständig implementering. Nämnden har fortsatt att utveckla arbetet med att stärka kopplingen mellan policyn och den systematiska styrningen. Åtgärderna och arbetet med dessa beskrivs nedan enligt vad som beskrevs i föregående yttrande i ärendet.

**Säkerställ att policyns vägledande principer på ett systematiskt sätt
omsätts och integrerats i nämndens verksamhetsplanering**

För att stärka det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter har nämndens processer för styrning- och verksamhetsuppföljning vidareutvecklas med fokus på att

integrera rättighetsperspektivet i ordinarie styrsystem och kvalitetsarbete. För att säkerställa att policyns vägledande principer systematiskt omsätts och integreras i nämndens verksamhetsplanering har arbetet förstärkts under 2025.

Utveckling av hållbara stödfunktioner

Under året har forumet Navet fått i uppdrag att fungera som en central stödfunktion för förvaltningsledning och verksamheter i arbetet med att integrera stadens policy för mänskliga rättigheter (MR-policyn) i det ordinarie kvalitetsarbetet och styrsystemen. Uppdraget har tydliggjorts i Navets uppdragsbeskrivning, där det framgår att forumet ska stödja både förvaltningsledning och verksamheter i genomförandet och uppföljningen av arbetet med mänskliga rättigheter. Varje medlem i arbetsgruppen har ansvar för att omsätta MR-policyn i den egna avdelningens verksamhetsplanering och bidra till att rättighetsperspektivet blir en naturlig del av det systematiska utvecklingsarbetet.

Kompetensutveckling

Navet och förvaltningsledningen har tillsammans deltagit i en kunskapshöjande utbildningsdag i mänskliga rättigheter som anordnades av Institutet för mänskliga rättigheter (IMR) och Uppsala universitet.

- I grupparbeten diskuterades bland annat hur förvaltningen kan bidra till att öka kunskapen om ålderism inom äldreomsorgen, utveckla former för äldres delaktighet i planering och beslutsprocesser samt synliggöra äldre personer som rättighetsbärare i mötet med vård och omsorg.
- Utbildningen har bidragit till att öka förståelsen för hur mänskliga rättigheter kan omsättas i det dagliga utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen, och inspiration för att fortsätta integrera rättighetsperspektivet i verksamhetens styrning och planering.
- Under utbildningen hade deltagarna tidigare identifierat kända eller sannolika människorätsbrister i staden som berör äldre personer. En workshop som syftade till att arbeta vidare med dessa brister samt att komplettera med ytterligare iakttagelser utifrån forskning och myndighetsrapporter har genomförts. I arbetet fick grupperna analysera varje identifierad brist utifrån MR-policyns fyra vägledande principer och bedöma i vilken utsträckning förvaltningen eller nämnden har möjlighet att påverka. Därefter kopplades bristerna till de rättigheter som berörs, för att tydliggöra sambanden mellan verksamhetens uppdrag och rättighetsområdena. Genom en gemensam prioriteringsövning identifierades de mest angelägna bristerna för förvaltningens fortsatta utvecklingsarbete.

- Resultatet av workshopen har sammanställts och legat till grund för ett uppföljande möte, där gruppernas prioriteringar och förslag diskuterades vidare. Utifrån detta har ett stödmaterial tagits fram, arbetsstöd för integrering av mänskliga rättigheter i avdelningsplaner, som ska underlätta arbetet med att konkretisera och följa upp MR-perspektivet i planering och styrning. Utvecklingsarbetet fortgår under 2026.
- Genom att bjuda in andra förvaltningar att dela sina erfarenheter av utvecklingsarbete kopplat till mänskliga rättigheter har Navet fungerat som en plattform för intern samverkan och gemensamt lärande inom staden. Därtill har även internkontrollplanen setts över i relation till principerna i MR-policyn. Översynen har visat på flera beröringspunkter, vilket tydliggör att det finns goda möjligheter att ytterligare integrera de vägledande principerna i det interna kontrollarbetet.
- Inom ramen för arbetet med intern kontroll fortsätter arbetet med att integrera de vägledande principerna. Förvaltningens samordnare för intern kontroll deltog tillsammans med Navet på en utbildning för mänskliga rättigheter under hösten 2025. Under 2026 kommer en tydligare koppling göras till principerna i de riskanalyser som ligger till grund för framtagande av förvaltningens internkontrollplan.

Kompetensutveckling för verksamhetsnära roller

- En riktad kompetenshöjande satsning för verksamhetsnära roller har genomförts för cirka 70 professionsstöd inom avdelningen för vård- och omsorgsboende. Professionsstöden har en central roll i verksamheten genom sitt utökade ansvar att handleda och stödja kollegor i det brukarnära arbetet, samarbeta med olika ombudsfunktioner samt introducera nyanställda och vikarier. Utbildningen syftade till att öka förståelsen för vad mänskliga rättigheter innebär i praktiken och hur professionsstöden kan använda sin roll för att främja reflektion, stötta kollegor och bidra till en rättighetsbaserad äldreomsorg. Tillsammans fick deltagarna utforska vad mänskliga rättigheter betyder i äldreomsorgens vardag och hur dessa kan synliggöras i mötet med äldre personer.
- Genom att stärka kunskapen nära kärnverksamheten läggs en viktig grund för att rättigheter som exempelvis värdighet, delaktighet och självbestämmande ska präglade det dagliga mötet med Malmöborna.

Säkerställ att uppföljningen av arbetet med policyn och resultatet av det sker inom ramen för den ordinarie mål- och verksamhetsuppföljningen och den interna kontrollen

Uppföljning

Utvecklingsarbetet som fortgår under 2026 finns beskriven ovan under rubriken kompetensutveckling avseende integrering av mänskliga rättigheter i avdelningsplaner. Detta ska underlätta arbetet med att konkretisera och följa upp MR-perspektivet i planering och styrning.

Granskningar i interkontrollplan 2025

Inom internkontroll har två granskningar genomförts. En avseende tolkanvändning samt en avseende Malmöbons delaktighet. Resultatet av respektive granskning redovisas under egna rubriker nedan.

Tolkanvändning

Nämnden har en skyldighet att använda tolk om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt. Inom hälso- och sjukvården finns dessutom extra krav på att information anpassas till bland annat mottagarens språkliga bakgrund. Denna kontroll kopplas till en av de vägledande principerna i Malmö stads policy för mänskliga rättigheter: "Malmö stad är tillgängligt för alla och verksamhet genomförs med likvärdigt, jämlikt och jämställt bemötande, kvalitet och tillgång".

Granskningen utgick från kostnader för tolktjänster baserat på kostnadsställe (verksamhet). För att komplettera kostnaderna togs antal brukare eller patienter per verksamhet fram. Detta har gjordes för att kunna presentera kostnad per brukare eller patient.

Från granskningen är det svårt att dra konkreta slutsatser kring användandet av tolk. Detta då det är svårt att reda på enskildas behov av tolk. Granskningen visar dock på att tolk används i liten omfattning inom särskilt boende förutom kopplat till en särskild sektion för döva där teckenspråkstolk används. Inom ordinärt boende använder enheten hemsjukvård rehabilitering tolk i större utsträckning än inom enheten hemsjukvård sjuksköterska.

Malmöbons delaktighet

Denna kontroll kopplas till en av de vägledande principerna i Malmö stads policy för mänskliga rättigheter: "Malmö stad tar tillvara på Malmöbornas kunskap och erfarenheter och ger dem möjligheter att ha inflytande i frågor och beslut som påverkar dem". Syftet med granskningen var att undersöka och lämna förslag på hur förvaltningen på en övergripande nivå kan arbeta systematiskt med Malmöbons delaktighet för utvecklingen av äldreomsorgen i Malmö.

Resultatet av granskningen visar att flera arbetssätt för delaktighet redan finns, bland annat referensgrupper, samråd och tjänstedesign, men att de inte används fullt ut. I stället för att föreslå nya metoder betonar rapporten behovet av att vidareutveckla och strukturera det som redan finns. Rapporten lämnar följande förslag:

- Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bör bredda arbetet i den befintliga referensgruppen till att omfatta hela förvaltningens frågor. Det är fortfarande lämpligt att referensgruppen organiseras i avdelningen för hälsa och förebyggande, då det är den avdelning som anses ha mest behov av löpande kontakt med målgruppen.
- Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bör, genom avdelningen för hälsa och förebyggande, utveckla arbetet med lokala referensgrupper, för att bättre spegla Malmös befolkning vid utveckling av verksamheten.
- Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bör utveckla arbetet med tjänstedesign genom att fler medarbetare utbildas. Detta för att skapa förståelse för arbetssättet och öka möjligheten att utveckla vår verksamhet utifrån Malmöbarns behov.
- Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bör ta fram en struktur för att systematiskt använda samråden och äldreombudsmannen för att få in seniora Malmöborns perspektiv i utvecklingen av verksamheten.

Nämndens bedömning är att pågående och planerade åtgärder är tillräckliga för att leda till önskade förbättringar.

Ordförande

Anders Rubin

Förvaltningschef

Sergio Garay